

Norrby - den döda byn.

Norrby - den döda byn.

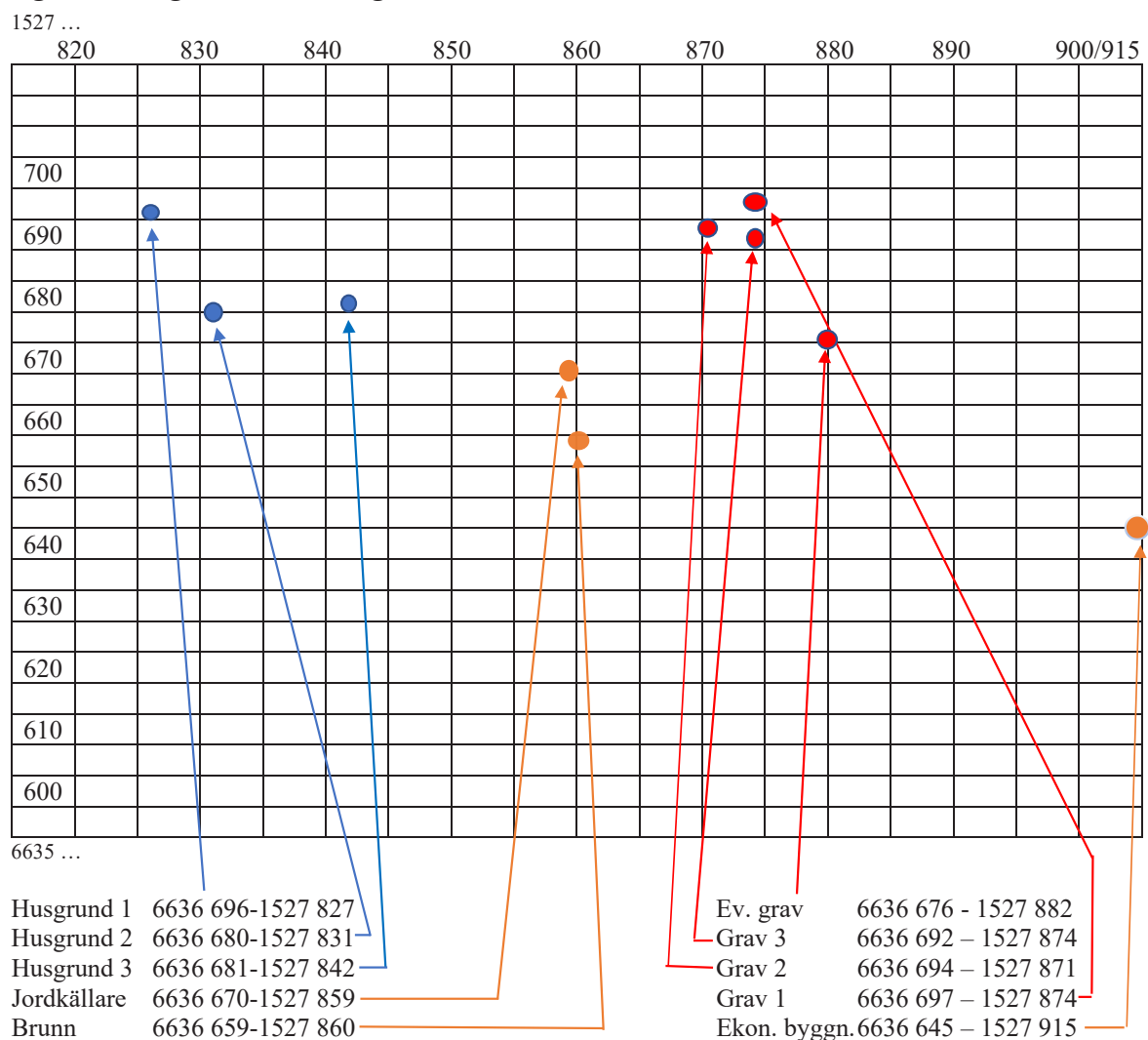
"Norrby vägsäl" kallades förr vägsället strax väster om "Älvkullen" där vägen går av mot Ramnäs. Kanske har någon funderat över namnet? Det kommer av att det i skogspartiet SV om vägsället en gång legat en by med just namnet Norrby.

Det var en by med tre gårdar redan på 1400-talet (framgår t.ex. av pergamentsbrev i RA den 27 oktober 1464 avseende arvskifte efter Sigge Jönsson Svarte-Skåning) och samma förhållande ses ännu i 1500-talets början (skattelängd 1535). Därefter fortsättningsvis två gårdar fram till dess att Skillbergs ladugård uppförts varefter dess betydelse successivt tycks avta. Norrby hade nämligen dittills fungerat som ladugård åt Axholm (framgår t.ex. av tiondelängden 1602 eller Norrbo HR ting 1605). Men varför i så fall namnet "Norrby" - byn låg ju söder om Axholm?

Förklaringen är säkert att Norrby varit ladugård även åt föregångaren till Axholm, nämligen den gamla medeltida sätesgården Rörbo som låg söder om Norrby (se artikeln "Rörbo medeltida sätesgård" under rubriken "Våra efterforskningar"!)

Norrby verkar ha varit bebott ända in i 1900-talets mitt med 2-3 arrendehushåll. Därav vittnar såväl muntliga uppgifter som iakttagelser i terrängen. Tre stycken ganska nära varandra liggande tegelhögar skvallrar om murstockar till rimligen tre hushåll. En ännu tydlig brunn intill dessa samt rester av åtminstone två jordkällare talar samma språk.

Diagram över grunder och ev. gravar.

En märklighet är att det inom Norrby bytomt även finns flera runda stensatta lämningar av vilka tre är arkeologiskt bedömda som sannolikt forngravar (RAÄ Fläckebo 84:1). Har byn placerats i detta gravfält av en slump eller med avsikt? Tankar har ju framförts att närheten till förfädernas gravplatser skulle ha kunnat utgöra en sorts legitimation av äganderätten till marken. Men å andra sidan kan tidsintervallet mellan bosättning och gravsättning vara svårbedömd. Intressant också att liknande omständighet tycks föreligga även i grannbyn Hönäs. Här har byn (omtalad redan 1423) också vuxit upp i omedelbar närhet av ett gravfält. Allra närmast byn låg storhögen som kanske namngivit byn (stavas ibland i äldre tid 1500-1600 tal "Högnäs"!). Kanske har där en mäktig härskare på Rörbo storgård en gång blivit gravsatt??

*Grund nr. 2
i diagrammet ovan.*

Ibland får man leta inne bland träd för att hitta gamla grunder och då förhöjningar som kan innehålla murtegel efter murstocken.

*Grund nr. 1
i diagrammet ovan.*

Vy från brunnen med jordkällargrunden i bakgrunden.

Brunnen ca. 2x2 m.

Grunden efter jordkällaren.

I den norra delen av området syns rester av en rund upphöjd platå, där tre ev. forngravar syns.

Den södra platåkanten

Grav 2 i diagrammet ovan, tallen står på graven.

*Grav 1 till vänster och grav 3 nedan.
I bildens högra hörn skymtar Rörbro-
sjöns norra del.*

Många dolda och halvdolda formationer/grunder finns i området, här en stensatt rundel med måtten 3x3 m. Gravhög?

Vackert läge för en bosättning med utsikt över Rörbrosjön.